

Вінницький національний технічний університет
Кафедра філософії та гуманітарних наук,
Факультет електроенергетики та електромеханіки

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ (Вибірковий)

I (бакалаврський) рівень вищої освіти
2020-2021 н.р.

Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.
Спеціальність: 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Викладач: Прищак М.Д.
Мова викладання: українська
Семестр – 3-й
Кредитів ЕКТС – 3
Лекцій – 18 год. (денна форма), 5 год. (заочна форма)
Практичних – 18 год. (денна форма), 5 год. (заочна форма)
Самостійна робота – 54 год. (денна форма), 80 год. (заочна форма)
Вид контролю: залік

Передумови для вивчення – використання набутих результатів навчання в сфері етики та психології ділових відносин, історії та культури України.

Метою вивчення дисципліни «Психологія управління в організації та конфліктологія» є формування у студентів необхідного теоретичного базису і практичних вмінь в сфері управління в організації та конфліктології.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Програмні результати вивчення дисципліни

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- зміст, завдання та структуру курсу;
- визначення та зміст основних категорій дисципліни;
- історію становлення й розвитку психології управління в організації;
- ключові сучасні концепції психології управління в організації;
- структуру і методи розвитку компетентності менеджера;
- психологічні аспекти організації праці та професійної діяльності;
- сучасні методики попередження стресів та боротьби з їх наслідками;
- способи впливу на людей під час ділового спілкування;
- моделі, стилі, стратегії, тактики спілкування;
- способи досягнення взаєморозуміння в управлінській діяльності;
- методи аналізу та вирішення виробничих та управлінських конфліктів;
- національні особливості управлінської культури;

Студент повинен **вміти:**

- досліджувати і аналізувати різноманітні джерела з проблем психології управління;
- здійснювати аналіз ключових категорій психології управління в організації та конфліктології;
- регулювати поведінку підлеглих і саморегулювати свою поведінку;
- формувати індивідуальний стиль управління;
- використовувати методи вивчення особистості;
- оптимізувати умови та режими праці з урахуванням психологічних аспектів професійної діяльності;
- ефективно застосовувати етикетні вимоги у ділових відносинах;
- досягати взаєморозуміння у ділових відносинах;
- вирішувати ділові конфлікти;
- організовувати ділові зустрічі та переговори;
- аналізувати конкретні ситуації ділового спілкування і на основі здобутих знань вибирати оптимальні рішення для досягнення поставленої мети в такому спілкуванні;
- обирати стратегії, тактики, моделі, стилі спілкування в залежності від обставин ділового спілкування;

- творчо застосовувати способи й засоби спілкування під час індивідуальних бесід й колективних обговорень проблем, у виступах перед різними аудиторіями, на переговорах;
- розширити загальнотеоретичну і спеціальну підготовку на основі оволодіння національними й загальнолюдськими цінностями.

Тематика.

Змістовий модуль 1 “Психологія управління в організації”

Тема 1. Вступ до курсу “Психологія управління в організації”

Поняття “управління”. Соціальне управління. Види соціального управління. Поняття “психологія управління в організації”. Предмет та завдання психології управління в організації. Категоріально-понятійний апарат психології управління в організації. Структура і зміст психології управління в організації як навчальної дисципліни. Функції психології управління в організації.

Тема 2. Історія і сучасний стан розвитку психології управління в організації

Формування психологічних знань про управління в організації в теорії управління. Класичні теорії управління. Гуманістичні (неокласичні) теорії управління. Психологічні основи сучасної системи поглядів на менеджмент. Історія розвитку психології управління в організації. Сучасний стан та перспективи розвитку психології управління в організації. Становлення особистісного підходу до управління в організації. Особистість у психології управління. Теорії особистості в психології управління.

Тема 3. Управління працею. Психологія управління працею як структурний елемент системи управління в організації

Предмет та завдання психології праці в управлінні організацією. Ергономіка. Менеджмент сприятливих умов праці людини як головна функція психології праці. Фізіологія праці. Психологія праці. Фактори робочого середовища. Вимоги до організації робочого місця. Функціональні стани людини в праці.

Тема 4. Психологія праці менеджера

Вплив тайм-менеджменту на ефективність організації роботи менеджера. Проблема стресу в діяльності менеджера. Професійне вигорання менеджера. Адаптація співробітників до умов організації.

Тема 5. Управління людьми. Психологія особистості в управлінні

Управління людськими ресурсами як психологічна проблема. Психологія управління людьми. Психологія особистості керівника. Теорії керівництва (лідерства). Якості та риси керівника. Управлінські ролі керівника. Психологічні типи керівників. Психологія професіоналізму керівника. Психологія особистості підлеглого.

Тема 6. Психологічні особливості лідерства та керівництва

Поняття “лідерство”, “керівництво”. Лідерство та керівництво в управлінській сфері. Керівник-лідер. Поняття “стиль керівництва”. Підходи до аналізу стилів керівництва. Типологія стилів керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний, синтетичний. Психологічні особливості стилів

керівництва. Сучасні (новаторські) стилі керівництва. Модель управлінської сітки Р. Блейка і Дж. Моутона. Теорія стилів менеджменту І. Адізеса. Мотивація як головна функція сучасної теорії та практики менеджменту. Теорії мотивації.

Тема 7. Комунікативні засади управління людьми

Комунікація як ключова функція управління людьми. Особистісно-психологічні основи комунікативної компетентності керівника. Комунікативний потенціал керівника. Етико-психологічні основи ділових взаємин керівника з підлеглими. Психологія ділового спілкування в керівництві. Функції спілкування. Способи ділового спілкування. Етично-мотиваційна визначеність способів і мети спілкування. Засоби ділового спілкування. Вербальна комунікація. Невербальна комунікація. Індивідуальні ділові бесіди. Форми колективного обговорення проблем. Публічний виступ.

Тема 8. Управління організацією. Психологія організації в управлінні

Теорії організації. Механістична теорія. Теорія бюрократії. Гуманістичні (поведінкові) теорії. Структурно-функціональний підхід. Системний підхід. Модель організації 5 рівня управління. Соціально-психологічна характеристика організації. Соціально-психологічні функції організації.

Тема 9. Аксиологічні основи управління в організації

Інституалізація етико-психологічних основ діяльності організації. Корпоративні кодекси. Соціокультурні та етнопсихологічні особливості управління організацією. Культура управління. Японська модель управління. Американська модель управління. Гендерні засади ділових відносин в організації. Менеджмент корпоративної культури.

Тема 10. Психологія менеджменту нововведень та формуванням іміджу організації та персоналу

Проблеми процесу та результату нововведень в організації. Нововведення. Причини нововведень. Ставлення співробітників до нововведень. Бар'єри на шляху до нововведень. Подолання психологічних бар'єрів в процесі впровадження інновацій. Поняття "імідж". Імідж ділової людини. Компоненти іміджу ділової людини. Імідж керівника. Психологічні основи формування іміджу організації та персоналу.

Змістовий модуль 2 "Конфліктологія"

Тема 11. Предмет та завдання конфліктології як науки

Проблеми означення явища та поняття конфлікту. Категоріально-понятійний апарат конфліктології. Предмет конфліктології як науки. Завдання конфліктології.

Тема 12. Теорії конфлікту

Соціологічні теорії конфлікту. Психологічні теорії конфлікту.

Тема 13. Сутність та характерні риси конфлікту

Означення конфлікту. Види конфліктів. Причини конфліктів. Конструктивна та деструктивна суті конфліктів.

Тема 14. Виникнення та розгортання конфлікту

Умови виникнення конфлікту. Процес виникнення конфліктної ситуації. Суперечності. Потенціал напруженості. Суб'єкт конфлікту. Конфліктна ситуація.

Процес переростання конфліктної ситуації в конфлікт. Інцидент. Конфліктогени. Етапи розвитку конфлікту.

Тема 15. Взаєморозуміння та конфлікти.

Означення взаєморозуміння. Рівні взаєморозуміння. Бар'єри на шляху до взаєморозуміння. Механізми взаєморозуміння.

Тема 16. Міжособистісні конфлікти

Означення та причини міжособистісних конфліктів. Управління міжособистісними конфліктами. Вирішення міжособистісних конфліктів.

Тема 17. Ділові конфлікти в організації.

Означення ділового конфлікту. Види конфліктів в організації. Функції ділових конфліктів. Управління конфліктами в діловій сфері. Подолання (вирішення) ділових конфліктів в організації

Тема 18. Управлінські конфлікти в організації

Причини управлінських конфліктів. Подолання управлінських конфліктів.

Теми практичних завдань

1. Психологічні основи сучасної системи погляду на менеджмент.
2. Психологія управління працею. Психологія праці менеджера.
3. Психологія особистості керівника та підлеглого.
4. Психологічні особливості керівництва.
5. Мотивація як головна функція менеджменту.
6. Психологія організації в управлінні.
7. Психологія менеджменту нововведень та формування іміджу організації та персоналу.
8. Конфліктологія. Управління та вирішення міжособистісних конфліктів.
9. Управління та вирішення ділових конфліктів.

Методи навчання та техніки, які будуть використовуватись

Основними методами навчання є:

- лекція-візуалізація;
- навчальна дискусія;
- презентація;
- обговорення ситуаційного завдання;
- інтерактивні методи;
- консультації.

Індивідуальні завдання

Робочим навчальним планом передбачені контрольна робота (для студентів заочної форми навчання). Крім того, за рішенням кафедри студенти готують реферати з окремих тем курсу та доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ.

Контроль

Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного

засвоєння знань здобувачами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється систематичний поточний контроль знань, наприкінці вивчення курсу передбачається підсумковий контроль. Контроль знань здобувачів здійснюється на практичних заняттях. Поточний контроль організовано у формі вибіркового усного опитування та виконання практичних завдань. Модульний контроль організовано у формі тестових завдань. Оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи робиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді. Підсумковий контроль передбачає складання заліку.

Оцінювання результатів навчання

Вид роботи	Модуль 1	Модуль 2
1. Виконання практичних завдань	16	16
2. Індивідуальні завдання	14	14
3. Колоквіуми	20	20
Всього	50	50

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	зараховано	A	Виставляється, якщо при відповіді на питання виявлено всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу, який виноситься на контроль, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, знання основної і додаткової літератури, передбаченої програмою на рівні творчого використання.
III Достатній (конструктивний) «4»		B	Повні знання з питань і задач, що стоять перед студентом. Уміння викладати основні ідеї. Вміння професійно відстоювати свою точку зору. Припускаються несуттєві неточності у викладенні матеріалу та у відповідях.
		C	Достатньо повні знання з поставлених питань і задач. Вміння викладати основні ідеї. Здатність самостійно застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади на підтвердження власних тверджень. Вміння доводити правильність своїх рішень. Несуттєві неточності у відповідях.
II		D	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та

Середній (репродуктивний) «3»			розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати матеріал, робити висновки. Пояснення неповні, нелаконічні, не завжди точні. Відповіді на питання неповні, містять неточності.
		Е	Задовільні знання програмного матеріалу на рівні вищому за початковий. Здатність за допомогою викладача логічно відтворювати значну частину матеріалу. При відповіді на запитання виникають труднощі у деяких положеннях, відповіді не повні.
І Низький «2»	не зараховано з можливістю повторного складання	FX	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання викладача дає неправильні відповіді (40-60%), пояснення не до ладу. Самостійно, без допомоги викладача, не може сформулювати рішення задачі.
	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання викладача дає неправильні відповіді (60-100%). Самостійно, без допомоги викладача, не може сформулювати алгоритм рішення задачі.

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись положень Кодексу етики ВНТУ, Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників ВНТУ, Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень студентів у ВНТУ та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. Прищак М. Д. Психологія управління в організації: навч. посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. – [2-е вид., доп., перер.]. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 150 с.
2. Лесько О. Й. Етика ділових відносин: навч. посібник / Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Рузакова Г. Г. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 310 с.
3. Прищак М. Д. Етика та психологія ділових відносин : навч. посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 150 с.
4. Прищак М. Д. Психологія. Ч. I. : навчальний посібник / Прищак М. Д., Мацко Л. А. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/> (2013) Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 50376 від 22.07.2013 року.
5. Прищак М. Д. Психологія. Ч. II. : навчальний посібник / Прищак М. Д., Мацко Л. А. [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/> (2013). Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 50377 від 22.07.2013 року.

6. Прищак М. Д. Ділове спілкування : навч. посібник / Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Слободянюк О. М. – Вінниця : ВНТУ, 2015. – 128 с.
7. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій : навч. посібник / В. А. Малахов. – К. : Либідь, 1996. – 304 с.
8. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів / Джелалі В. О. – Харків-Київ, 2006. – 320 с.
9. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник / Дуткевич Т. В. . – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 456 с.
10. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія : навч. посібник / Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. – К. : КНЕУ, 2005. – 315 с.
11. Конфліктологія: Підручник / Ред. Л.М. Герасіної, М.І.Панова. – Харків, 2002.
12. Ложкін Т. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навч. посібник / Т. В. Ложкін, Н.І. Пов'якель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.